

DanBib årsberetning for 2011

DanBib årsberetning for 2011	1
OLS – Open Library Strategy	1
Migration af bibliotek.dk – forarbejde til DanBib migration	2
Open Ressource Sharing - bestilområdet.....	2
Fra VIP-webservicen til OpenAgency service	2
Open Agency	2
OpenOrder.....	3
OpenSearch	3
Open Universal Search.....	3
Open Source	3
Standardisering og åbne grænsesnit	3
Bibliografisk udvikling	4
Den nuværende platform for DanBib, netpunkt og Z-punkt	5
Brugerundersøgelse	5
WorldCat.....	5
Netpunkt Local.....	5
Forbedringer i dataindhold	6
Flere nationalbibliografisk registrerede netressourcer	6
Niveauekoder på ældre poster	6
Sangindeks i DanBib og bibliotek.dk.....	6
Retrokonvertering af anmeldelser	6
Data-ind.....	6
Begrænset udlån	6
Ændring af procedure for folkebiblioteker: rettelselser og tilføjelser	7

OLS – Open Library Strategy

Den teknologiske udvikling af DanBib-systemet i 2012 har fortsat udgangspunkt i OLS – Open Library Strategy. OLS betyder først og fremmest

- implementering af en serviceorienteret arkitektur (SOA)
- anvendelse og udvikling af åbne standarder overalt
- tilslutning til Open Source Communities.

På udvalgte områder som fx søgemotor, biblioteksvejviser og lånesamarbejde har der altid været udviklings- og driftsrelationer og dermed samfinansiering mellem DanBib og bibliotek.dk. Som resultat af OLS strategien udvikles nu en række services og funktioner som vil føre til endnu flere og tættere relationer mellem DanBib og bibliotek.dk.

Med den serviceorienterede arkitektur får bibliotekerne og andre interesserede også mulighed for at implementere webservices og -funktioner i egne løsninger. Også Open Source strategien vil give bibliotekerne nye muligheder.

Migration af bibliotek.dk – forarbejde til DanBib migration

I 2011 er migration af bibliotek.dk påbegyndt som den første af de nationale databaser. En pæn del af arbejdet med denne migration er i lige så høj grad forarbejde til den senere migration af DanBib.

Den største indsats i 2011 har været arbejdet med en ny datamodel. I juni 2011 publiceredes hovedlinjerne i den nye model:

http://danbib.dk/index.php?doc=datamodel_ny

Der er i resten af 2011 arbejdet med at udmønte denne i detaljer og implementere den i brønden. Arbejdet forventes afsluttet i løbet af foråret 2012.

En lang række andre udvidelser af services, som skal bruges af bibliotek.dk, vil blive udviklet med tanke for den senere variant i DanBib og andre professionelle systemer.

Open Ressource Sharing - bestilområdet

OpenResource Sharing er de services og komponenter der indgår i DBC's bestilsystem. Første version af det nye bestilsystem blev sat i drift i 1. juni 2010, hvor det afløste det hidtidige BOB-system. I 2011 er systemet udvidet med flere nye ILL-services (ILL: inter-library-loan): automatisk udveksling af stregkoder (shipping), annullering, fornyelse og hjemkaldelse af ILL, ligesom der i forbindelse med andre projekter (fx Dokumentlevering via Serial Solutions projektet sammen med Statsbiblioteket og bibliotek.dk-migrationsprojektet), videreudvikles på de webservice der indgår i bestilkomplekset.

Fra VIP-webservicen til OpenAgency service

De fleste systemleverandører har udviklet produkter der opdaterer lokale lånerregistre med data fra VIP-basen (VIP: Vejviser- og informationsparametre for bibliotekerne). Fælles er at disse produkter anvender VIP-webservicen (webservice.vip.dbc.dk). Den eksisterende service (som er baseret på SRU-standarden) ønskes udfaset og erstattet af den OpenAgency-webservice som OpenRS benytter. Den er en "standard" OLS-SOAP-webservice med mulighed for output i mange forskellige formater, xml, php og json. Der er flere ønsker til videreudvikling af webservicen, fx udlevere parametre på alle ILL-services samt NCIP-serveroplysninger. I 2011 er der lavet analyser for omlægningen som skal ske i 2012.

Open Agency

Open Agency er videreudviklingen af VIP til en WSDL baseret webservice med adgang via REST og SOAP Det er en ambition, at Open Agency bliver et fælles Agency for bibliotekers servicedeclarationer og diverse parametre, ligesom DBC skal bruge den internt mellem systemer på tilsvarende vis.

Arbejdet koordineres med arbejdet i Styrelsens Forum for Rettighedshåndtering i Biblioteker (FRIB). Formålet med FRIB er at have en løbende tæt kontakt med alle interessenter for at sikre en optimal udnyttelse af medarbejdere og økonomiske midler i forbindelse med de forskellige projekter og initiativer, som relaterer sig til håndtering af rettigheder for bibliotekernes brugere - først og fremmest i forhold til digitale ressourcer

OpenOrder

I løbet af 2011/12 udvikles OpenOrder til at kunne håndtere alle materialetype samt at kunne håndtere ILL (altså ikke kun slutbrugerbestillinger som nu). OpenOrder overtager derudover en del af den funktionalitet, der før primært blev etableret i brugergrænsefladelagene, således at serviceniveauet bliver højere i denne webservice, hvilket forbedrer muligheden for at tredjeparts brugergrænseflader endnu bedre udnytter den nationale funktionalitet. Det vil blive muligt for andre serviceaftagere at anvende OpenOrder-webservicen og dermed OpenRS-bestilinfrastrukturen.

OpenSearch

Open Search projektet er centralt og omfatter alt lige fra søgemotor til dataindhold/databrønd. Projektet stiller bl.a. krav til et bedre og bredere dataindhold i DanBib. Der er i 2011 blandt andet arbejdet med disse områder af relevans for den senere danbib-migration:

- Implementering af ny datamodel. Den nye datamodel muliggør en migrering af bibliotek.dk over i brønden og på sigt en migrering af Danbib
- Udvikling af en ny indekseringsmaskine til afløser for det nuværende PTI-system. Den har tre formål:
 - forbedre vores indekseringshastighed så indekseringen kan følge med indlæggelseshastigheden
 - give mulighed for en bedre tegnsætsnormalisering i indekserne
 - forenkle driften af vores indeksering- og søgekompleks for OpenSearch.

Open Universal Search

Universal Search er en platform, der understøtter parallel søgning i eksterne systemer. Dette er en migrering af den eksisterende udelukkende Z39.50 baserede søgeplatform, der i dag er en del af Netpunkt.dk. Den nye platform understøtter fortsat parallel søgning i Z39.50 og/eller SRU/SRW baserede systemer, men derudover understøtter den søgning i udvalgte meget væsentlige internationale systemer, fx Primo Central, DADS, EBSCO og andre digitale tidsskriftsystemer, samt websites mere generelt.

I 2011 er den grundlæggende platform etableret og i 2012 udstilles platformen gennem en webservice, ligesom platformen forventes integreret i nationale produkter.

Open Source

DBC publicerer den udviklede software som Open Source. De primære publiceringssteder er oss.dbc.dk, TING.dk og på specifikke områder, fx de Communities, som Danbib software er en del af.

Standardisering og åbne grænsesnit

Udvikling og implementering af standarder er en fast DanBib udviklingsaktivitet. Opgaverne er mangesidede og kræver stor indsigt. Nedenfor omtales to markante områder.

En hovedaktivitet i 2011 var at fastlægge praksis for udveksling af bibliografiske poster i XML-formatet MarcXchange. Dette har udmøntet sig i et sæt guidelines, som er sendt til høring i danZIG.

En anden hovedaktivitet i 2011 var at udvide DKABM-formatet. Denne udvidelse er nu afsluttet, og formatet offentliggjort og implementering i brønden er i gang.

I trit med den internationale udvikling på formatområdet samt bestræbelserne på at udvikle services baseret på Linked Open Data i biblioteksverdenen, arbejdes der på at fastlægge RDF-baserede datamodeller (RDF: Resource description framework) for såvel bibliografiske data som autoritetsdata. Disse aktiviteter vil fortsætte i 2012.

Bibliografisk udvikling

I 2011 er registreringspraksis på filmområdet blevet gennemgået og en række forbedringsforslag gennemføres i 2012. Ligesom de øvrige praksisændringer er fokus på slutbrugernes behov for flere søge- og afgrænsningsmuligheder. De giver samtidig bibliotekerne bedre redskaber i formidlingsarbejdet.

Der er i 2011 arbejdet med at udvikle en ny model for autoritetsdata, hvor disse udskilles af de bibliografiske poster og erstattes af referencer mellem egentlige autoritetsposter og de bibliografiske poster. I første fase fokuserer projektet på personnavne med henblik på at Danmark kan deltage i VIAF-samarbejdet (Virtual International Authority File). I senere faser arbejdes med andre autoritetsdata som korporationsnavne og emnedata. Det er en forudsætning i projektet at den nye autoritetsdatamodel i første omgang alene indføres i DBC's interne produktionsapparat. Evt. implementering i DanBib og dataleverancer vil være en selvstændig beslutning efter koordinering med bibliotekerne og systemleverandørerne.

Jævnfør sidste afsnit under Standardisering og åbne grænsesnit er der i 2011 arbejdet med et projekt, der har som formål at publicere nationalbibliografien som linked open data.

Den nuværende platform for DanBib, netpunkt og Z-punkt

Brugerundersøgelse

For at inddrage brugerne blev der i 1. halvår af 2011 gennemført en brugerundersøgelse. Hovedresultaterne er refereret her:

<http://profblog.bibliotek.dk/archive/2011/04/12/brugerundersoegelse-danbib-netpunkt-zpunkt-resultater>

Vi kunne konstatere at der efterspurgtes en række ting som allerede fandtes. Vi har derfor indført et Ugens tip, hvor vi laver et blogpostindlæg om en eksisterende funktion eller datatype som måske er gået i glemmebogen.

<http://profblog.bibliotek.dk/topics/Ugens%20tip>

Vi har fået positiv respons på dette, og fortsætter i 2012. Vi kan konstatere at avanceret ccl ikke bruges ofte; et migreret DanBib med muligheder for begrænsning via facetter og flere sorterings- og rankeringsmuligheder vil afhjælpe dette.

Undersøgelsen afdækkede ikke store eller ukendte behov hos brugerne.

WorldCat

I fortsættelse af Deff-projektet er der etableret en koordineringsgruppe til varetagelse af det overordnede og fremtidige samarbejde med OCLC. I Koordineringsgruppen indgår Styrelsen for Bibliotek og Medier, Statsbiblioteket, Det Kongelige Bibliotek og DBC.

Det generelle samarbejde med OCLC om WorldCat håndteres inden for rammerne af DanBib. Samarbejdet omfatter danske bibliotekers genbrug af bibliografiske data fra WorldCat og folkebibliotekernes mulighed for at søge i WorldCat med henblik på bestilling via Statsbiblioteket. Desuden indebærer samarbejdet upload af hovedparten af bibliotek.dk til WorldCat, således at såvel danske som udenlandske brugere via slutbrugergrænsefladen worldcat.org så vidt muligt rammer den korrekte titel i bibliotek.dk – og vejledes om den videre proces. Samtidigt er alle danske offentlige biblioteker, som har lokaliseringer i bibliotek.dk, automatisk blevet medlemmer af OCLC. DBC sender udtræk fra VIP til OCLC med henblik på synliggørelse af bibliotekerne i WorldCat Registry.

Udenfor DanBib-samarbejdet er der etableret et netværk for danske långivende biblioteker, det såkaldte RS-netværk (Ressource Sharing), for biblioteker som fremstår direkte som långivende biblioteker i WorldCat i den biblioteksrettede brugergrænseflade. DBC deltager i netværket, dels som agent for OCLC, herunder administration af lånesamarbejdets økonomi for RS-bibliotekerne, dels som leverandør af særlige løsninger til RS-bibliotekerne.

Netpunkt Local

Netpunkt vil fortsat være brugergrænsefladen til DanBib, og Netpunkt vil således binde de webservices sammen der afløser den nuværende infrastruktur i DanBib. Da webservices også kan anvendes sammen med lokale systemer, er det naturligt at tænke Netpunkt som biblioteksansattes grænseflade, ikke blot til fælleskatalogen men også til det lokale

bibliotekssystem. Projektet Netpunkt Local har til formål at udvikle grænsesnit der muliggør dette.

Netpunkt Local blev i 2011 udviklet i en betaversion ned mod bibliotekssystemet Integra. Løsningen kørte fra juni 2011 i test på et Integra folkebibliotek og fra august på yderligere et Integra bibliotek. Projektet blev afgrænset til at stille den funktionalitet i lokalsystemet til rådighed som biblioteksansatte har brug for i en udlånsituation, dvs. søgning i lokalkatalogen med adgang til eksemplardata, lånerdata og statusser. Den endelige udvikling af et færdigt driftsystem har pga. ressourcemangel ligget stille resten af året, men er under færdiggørelse i 2012.

Forbedringer i dataindhold

Flere nationalbibliografisk registrerede netressourcer

Konsekvensen af en ny tillægsaftale til nationalbibliografiaftalen indgået juni 2011 er en øget synlighed af danske netressourcer indeholdende tekst, lyd, film eller musik, idet en større mængde netressourcer fremover vil blive registreret.

Niveauekoder på ældre poster

Fra april 2010 har DBC sat niveau (førskoleniveau, forskningsniveau etc.) på alle poster (nationalbibliografi og bibliotekskatalogiseret materiale). Denne type forbedringer efterlader jo altid de "gamle poster" i et tomrum hvor de ikke findes hvis de nye søgemuligheder bruges. DBC har derfor lavet et projekt hvor ældre formateringspraksis er gennemgået og en række data i ældre poster er automatisk blevet beriget med koder for niveau. Styrelsen for Bibliotek & Medier har bidraget til projektet da bibliotek.dk-brugere jo også vil have nytte af det. Knap 60.000 DBC-poster fra perioden 2000-2010 er nu beriget med en (eller flere) af disse niveauekoder.

Sangindeks i DanBib og bibliotek.dk

Noter fra posterne i Sangindeks (<http://indekser.dk/sangindeks/> - betalingsbelagt webprodukt som blev nedlagt i 2009) er nu indgået som berigelse af poster i DanBib og bibliotek.dk. Denne berigelse betyder at knap 100.000 sange nu kan søges i DanBib og bibliotek.dk (udover hvad der tidligere var søgbart).

Retrokonvertering af anmeldelser

Anmeldelsesposter fra Avis Kronik Index 1949-1959 er blevet konverterede og findes i DanBib og bibliotek.dk. Det betyder at anmeldelsesposter fra 1949-1978 nu kan søges i DanBib og bibliotek.dk.

Data-ind

Begrænset udlån

Biblioteker med begrænset udlån (på biblioteksniveau – ikke på postniveau) giver både i bibliotek.dk og DanBib visse problemer. DBC og Styrelsen for Bibliotek & Medier/Kulturstyrelsen har i hele 2011 været i gang med en gennemgang af hvordan posterne bedst mærkes, opfølgning i form af omkørsler af poster samt information og

anbefalinger i forhold til bibliotekerne. Fremover skal poster mærkes på postniveau med begrænset adgang. Detaljer kan ses på http://www.danbib.dk/index.php?doc=bestil_096r-koder

Ændring af procedure for folkebiblioteker: rettelser og tilføjelser

Bibliotekerne har i forskellige sammenhænge udtrykt ønske om en forenkling af proceduren i forbindelse med rettelser og tilføjelser til andre bibliotekers poster. Derfor blev den nuværende rettelser og tilføjelser afskaffet pr. 1.12.2011. Alle indberettende folkebiblioteker må fra og med ovenstående dato rette i egne, såvel som i andre folkebibliotekers poster.